

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Pogranicze w literaturze, teatrze i filmie, PG_00166445						
Kierunek studiów	Filologia germańska (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	2	Język wykładowy			polski język niemiecki 90% język polski (teksty) 10%		
Semestr studiów	4	Liczba punktów ECTS			1.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			zaliczenie		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Filologiczny -> Instytut Filologii Germańskiej -> Zakład Literatury i Kultury Niemieckiej						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr hab. Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	15.0	0.0	0.0	0.0	0.0	15
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	15		1.0		9.0	25
Cel przedmiotu	Celem wykładu jest przybliżenie Studentowi zagadnień związanych z polsko-niemieckimi pograniczami kulturowymi, szczególnie Gdańska, Kaszub i Pomorza, a także Berlina, miasta, które od stuleci jest celem migracji z Europy Środkowo-Wschodniej. W ramach wykładu konwersatoryjnego wskazane przez Prowadzącego teksty kultury dotyczące tych regionów poddane zostaną analizie w ujęciu wybranych kulturo- i literaturoznawczych koncepcji badawczych (z zakresu memory studies, borderlands studies, badań nad interkulturowością i komparatystyki). Zajęcia stanowią mogą także inspirację do dokonania wiwisekcji rodzinnych pamięci i splotów kulturowych oraz autoetnograficznego podejścia w ramach analizy i interpretacji.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FGL3_U12] Ma umiejętność tworzenia typowych prac pisemnych w języku niemieckim dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł.	Ma umiejętność tworzenia typowych prac pisemnych w języku niemieckim dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł, a w szczególności analizy i interpretacji tekstu kultury.	[SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FGL3_W08] Ma podstawową wiedzę o uwarunkowaniach pracy zawodowej w zakresie pośrednictwa kulturowego, oświaty lub pracy w otoczeniu biznesowo-gospodarczym.	Ma wiedzę o powiązaniach filologii germańskiej z pokrewnymi naukami humanistycznymi i społecznymi. Ma podstawową wiedzę o uczestnikach działalności kulturalnej, oświatowej i biznesowo-gospodarczej.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FGL3_U13] Ma umiejętność przygotowywania wystąpień ustnych w języku niemieckim dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł.	Ma umiejętność przygotowywania wystąpień ustnych w języku niemieckim dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna [SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FGL3_U09] Potrafi dokonać interpretacji tekstów kultury z zastosowaniem typowych metod filologicznych.	Potrafi dokonać interpretacji tekstów kultury z zastosowaniem typowych metod filologicznych zorientowanych kulturoznawczo.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FGL3_W05] Ma uporządkowaną i zaawansowaną wiedzę ogólną obejmującą niemiecką terminologię, teorię i metodologię z zakresu literaturoznawstwa.	Ma uporządkowaną i zaawansowaną wiedzę ogólną obejmującą niemiecką terminologię, teorię i metodologię z zakresu literaturoznawstwa, także zorientowanego kulturoznawczo.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FGL3_K06] Uczestniczy w życiu kulturalnym i społecznym korzystając z różnych mediów i rozumie potrzebę zachęcania innych do kontaktów z kulturą i angażowania się na rzecz instytucji społecznych, inicjuje takie działania.	Uczestniczy w życiu kulturalnym i społecznym korzystając z różnych mediów i rozumie potrzebę zachęcania innych do kontaktów z kulturą i angażowania się na rzecz instytucji społecznych, inicjuje takie działania.	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FGL3_K05] Ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie i propagowanie dziedzictwa kulturowego Europy, ma świadomość znaczenia tego dziedzictwa dla zrozumienia wydarzeń społecznych i kulturalnych.	Ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie i propagowanie dziedzictwa kulturowego Europy, w szczególności kulturowych pograniczy polsko-niemieckich, ma świadomość znaczenia tego dziedzictwa dla zrozumienia wydarzeń społecznych i kulturalnych.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FGL3_W11] Zna i rozumie główne metody analizy i interpretacji tekstów kultury.	Zna i rozumie główne metody analizy i interpretacji tekstów kultury.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
Treści przedmiotu	W ramach wykładu potraktujemy polsko-niemieckie pogranicze jako model i laboratorium kontaktów międzykulturowych (od rywalizacji, antagonizmu, konfliktu po sąsiedztwo i współpracę) oraz transkulturowych spłotów. Poddamy analizie i refleksji jego obrazy w literaturze oraz filmie. Interpretować będziemy wybrane fragmenty filmów autorstwa reprezentantów różnych grup społeczno-kulturowych i etnicznych (Polaków, Niemców, Kaszubów i Żydów), które w oryginale powstały w różnych językach (polskim, niemieckim, kaszubskim i angielskim). Interesować nas będzie, jak doświadczenia życia na pograniczu są wspominane, (re)konstruowane, inscenizowane i interpretowane z perspektywy dystansu czasowego (i przestrzennego). Poznawać będziemy Gdańsk jako miasto pogranicza przemierzając je czterema szlakami literackimi. Z perspektywy powieści kryminalnej przyjrzymy się obrazowi Berlina, do którego m.in. Pomorzanie migrują od dziesięcioleci, jako przestrzeni kulturowego styku. Wykład ma charakter interdyscyplinarny. Sięgać będziemy m.in. po koncepcje z zakresu literaturoznawstwa interkulturowego, antropologii kulturowej oraz badań nad pamięcią. To także inspiracja do dokonania wivisekcji rodzinnych pamięci i spłotów kulturowych		
Wymagania wstępne i dodatkowe	Znajomość języka niemieckiego umożliwiająca rozumienie przebiegu wykładu i samodzielną lekturę tekstów, ich analizę i interpretację.		

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	realizacja zadań cząstkowych	51.0%	20.0%
	praca pisemna - analiza i interpretacja tekstu kultury	51.0%	80.0%
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Loew Peter Oliver: Gdańsk. Między mitami, Olsztyn 2006 (fragmenty).· Orłowski Hubert, Za górami, za lasami O niemieckiej literaturze Prus Wschodnich 1863-1945, Olsztyn 2003 (fragmenty).· Partyka-Dąbrowska Maria: Literatura pogranicza, pogranicza literatury, Kraków 2004 (fragmenty).· Stereotypy i pamięć. Akulturacja/asymilacja na pograniczach kulturowych Europy Środkowo-Wschodniej w XIX i XX wieku, red. Robert Traba, Warszawa 2009.· Lipski Jan Józef: Powiedzieć sobie wszystko Eseje o sąsiedztwie polsko-niemieckim / Wir müssen uns alles sagen. Essays zur deutsch-polnischen Nachbarschaft, Warszawa 1996 (fragmenty).· Sadowski Andrzej, Pogranicze pograniczność tożsamość pogranicza, Pogranicze. Studia społeczne, t. XIV, Białystok 2008, 17-30 http://pbc.biaman.pl/Content/15495/pogranicze%2014-srodek.pdf, Interakcje. Leksykon komunikowania polsko-niemieckiego, red. Izabela Surynt i in. http://www.polska-niemcy-interakcje.pl, Handbuch der deutsch-polnischen Kommunikation. t. 1-3., red. Izabela Surynt i in., Wiesbaden 2022 (fragmenty). Fragmenty / do wyboru: Stefan Chwin: Hanemann (1995), Paweł Huelle: Weiser Dawidek (1987), Opowiadania na czas przeprowadzki (1991), Pierwsza miłość i inne opowiadania (1996), Mercedes Benz. Z listów do Hrabala (2001), Opowieści chłodnego morza (2008), Frank Meisler: Zaułkami pamięci. Gdańsk Jaffa Londyn (2014), Günter Grass: Blasany bębenek (wyd. niem. 1959), Z dziennika ślimaka (wyd. niem. 1972), Turbot (wyd. niem. 1977), Szczurzyca (wyd. niem. 1986), Przy obieraniu cebuli (wyd. niem. 2006), Mieczysław Abramowicz: Każdy przyniósł co miał najlepszego (2006), Aleksander Majkowski: "Żécé i przigodě Remusa" (1938), Magdalena Parys Tunel (2011), Magik (2014), "KSiążę" (2020), Petra Reski Daleki kraj (2008), Barbara Piórkowska: Szklanka na pająki (2014), Anna Łajming Dzieciństwo (1978), Władysława Knosala Była nas gromadka spora (1972), Else/ Elżbieta Pintus Moje prawdziwe przeżycia (2004). Filmy: Kot i mysz (1967, reż H.-J. Pohland) Blasany bębenek (1979, rez. V. Schlöndorff), Wróżby kumaka (2005, reż. R. Gliński), Kaszëbë (1971, R. Ber/ A. Krauze) Kamerdyner (2018, reż F. M. Bajon). Reportaż radiowy: M. Żerwe Deutschpolnischemuropäisch Die Identitäten der Magdalena Parys (prod. Deutschlandfunk, 2019). Studia nad granicami i pograniczami. Leksykon, red. Elżbieta Opitowska i in. Warszawa 2020. Studentowi udostępniony zostanie reader z wyborem fragmentów tekstów literackich i literatury przedmiotu	
	Uzupełniająca lista lektur	Geographien der Grenzen. Räume - Ordnungen - Verflechtungen, red. Florian Weber m.in.Wiesbaden 2020. Modi memorandi. Leksykon kultury pamięci, red. Magdalena Saryusz-Wolska, Robert Traba, Warszawa 2014. Borzyszkowska-Szewczyk Miłostawa, Literatura pogranicza jako reprezentacja i medium pamięci. Teksty autobiograficzne o doświadczeniu Pomorza w perspektywie porównawczej (proponując ujęcia), [w:] Kulturowe konteksty Pomorza. XIII Konferencja Kaszubsko-Pomorska, red. Cezary Obracht-Prondzyński, Słupsk/Gdańsk, 2016. 40-51. Handbuch der deutsch-polnischen Kommunikation. T. 2: Von Literatur bis Politik, red. Sylwia Dec-Pustelnik m.in. Wiesbaden 2022. Wer hat Angst vor Multikulturalität, red. Hans-Jürgen Bömelburg / Izabela Surynt. Wiesbaden 2022. Granica polsko-niemiecka na Pomorzu (1920-1939. Historia - pamięć - ślady w przestrzeni, red. Cezary Obracht-Prondzyński. Opole Gdańsk 2022.	
	Adresy eZasobów		
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	literatura pogranicza jako zagadnienie badawcze; kreacje pogranicza w tekstach kultury; doświadczenie pogranicza; narracje narodowe a narracje pogranicza		
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy		

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.